वाकोद विकासाच्या पाऊलखुणा

जैन चॅरिटीज्‌चे वाकोद ग्रामविकासातील योगदान

पंचवार्षिक आढावा - (१५ ऑगस्ट २००४ ते ३० जुलै २००९)

वाकोद

आपलं वाकोद

तालुका	:	जामनेर
जिल्हा	:	जळगाव

संक्षिप्त माहिती (२००१ च्या जनगणनेनुसार)

गावाची एकूण लोकसंख्या	:	५१६२
पुरुष	:	२६६४
स्त्री	:	२४९८
साक्षर	:	२७६६
अनु. जाती	:	३९६
अनु. जमाती	:	३६६
गावातील नदी	:	वाघूर
कृषी क्षेत्र	:	कोरडवाहू अधिक प्रमाणात
आजच्या उपलब्ध सुविधा	:	अंगणवाडी, प्राथमिक ते उच्च माध्यमिक शाळा, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, बँक व बस सुविधा, नळ पाणी पुरवठा.

आजचे वाकोद गाव शिवार...

एका नजरेत...

०१. **प्रस्तावना** ०२

०२. **जैन चॅरिटीज् आणि वाकोद** ०४

०३. **जन्मभूमी विकासाचा ओढा** ०५

०४ **सामाजिक**

रस्ते, व्यापारी संकुल ओटे, सौर पथदिवे, गटारी, शौचालय बांधकाम इ. १६

०५. **शैक्षणिक**

अंगणवाडी, प्राथमिक शाळांचा विकास (मराठी व उर्दू) २६

माध्यमिक शाळा व उच्च माध्यमिक शाळेची विकासकामे २८

इ.१० व १२ वी निकालाचा मागील सहा वर्षांचा तुलनात्मक आढावा ३२

शाळेची विद्यार्थी संख्या ३४

जैन चॅरिटीज्ने केलेली शैक्षणिक मदत

०९. **आरोग्य**

प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या उभारणीत दिलेले योगदान ३६

सन २००४ पासून जैन चॅरिटीज्ने केलेली वैद्यकीय मदत ३८

१०. **अतिरिक्त**

गावातील अतिरिक्त कामे ४०

११. **आध्यात्मिक व सांस्कृतिक**

गावाच्या आध्यात्मिक व सांस्कृतिक विकासातील योगदान ४२

१२. **ग्राम पंचायत आणि ग्रामस्थांसाठी योगदान**

ग्रामपंचायतसाठी जैन चॅरिटीज्ने लावलेला हातभार ४६

जैन चॅरिटीज्ने गरजूंना केलेली मदत

१३. **ग्रुप ग्रामपंचायत वाकोद वसूलीचा तुलनात्मक आढावा** ४८

१४. **विकासकामांसाठी मंजूर असलेला शासकीय निधी** ५०

१५. **प्रस्तावित बंधारे** ५२

१६. **शेती आणि शेतकऱ्यांचा विकास** ५४

१७. **व्यवस्थापकीय खर्च** ५५

१८. **सारांश** ५६

साठी उलटली स्वातंत्र्याची भकास ओळख गावांची
सुपूत झिजे उद्धारण्या सरशी वाघूरच्या प्रेमाची !

प्रस्तावना

स्वातंत्र्याची साठी लोटूनही असंख्य खेड्यातल्या मागासलेपणाचे चित्र मोठे विदारक आहे. ग्राम विकासासाठी सरकारच्या योजना नाहीत, असे नाही. किंबहुना यासाठी बळं देणारे कोणी समाजसुधारक, मार्गदर्शक होऊन गेले नाहीत, असेही नाही. राष्ट्र संत तुकडोजी महाराज, संत गाडगे महाराज आदींनी समाज सुधारणेसाठी, ग्रामविकासासाठी दिलेले मंत्रे आजही गावोगावी घुमताहेत. असे असूनही खेड्यातले बकालपण आहे ते तसेच आहे. उलट स्वातंत्र्याच्या साठीनंतर तर यातील पोक्तपणा, शहर आणि खेड्यातील अंतर आणखी वाढताना दिसते आहे. हे गाव, माझे गाव आहे असे समजून आत्मीयता असणारे माणसेही हळूहळू कमी होत चालली आहेत. गावाप्रती आस्था असणारी लोक जर गावात नसतील तर त्या गावाची सुधारणा करणार कशी, असा मूलभूत प्रश्न निर्माण झाला आहे.

या पार्श्वभूमिवर काही गावे मात्र सुधारली. जर गावकऱ्यांनी सुधारणा करायच्याच ठरवल्या तर काय होऊ शकत नाही याचे उत्तम दाखले काही ठराविक गावांच्या माध्यमातून पुढे आले आहेत. अशा ठराविक गावांच्या अनुभवावरुन सरकारी यंत्रणेने आपल्या विविध योजनेत बदल केले. या बदलांचा लाभ मात्र सर्वच गावांना घेता आला नाही. लोकसहभागच जर नसेल तर योजना कितीही चांगल्या असल्या तरी त्यातून काही साध्य होत नाही, हे पुन्हा या निमित्ताने कळून चुकले. लोकांचाच सहभाग नसल्याने ग्रामविकासाचा ताळेबंद प्रत्यक्ष खेड्यात नाही तर सरकारी दप्तरावर उतारला गेल्याची अनेक उदाहरणे देता येतात. सरकार नव्हे तर याला आपण जनताजनार्दन जबाबदार आहोत ही जाणीव होणे महत्त्वाचे ठरते.

अजिंठ्याच्या पायथ्याशी असलेले वाकोद अशा असंख्य खेड्यांपैकी एक गाव. या गावाची दुसरी ओळख म्हणजे जैन इरिगेशनचे संस्थापक अध्यक्ष भवरलाल जैन यांचे हे जन्मगाव. एका साध्या शेतकरी कुटुंबातून आलेल्या या कतृर्त्ववान व्यक्तीने उभारलेला उद्योग आज जगावर राज्य करतोय. यशाची सारी शिखरे पार करीत असताना त्यांनी जन्मगावाची नाळं मात्र तुटू दिली नाही. आपण ग्रामिण भागातुन आलेलो असून आपल्या गावाच्या विकासासाठी यथाशक्य योगदान दिले पाहिजे याची जाणीव त्यांनी जळगावला स्थलांतरीत होऊनही कायम ठेवली. सुरुवातीच्या काळात त्यांनी संघटन व जनजागृतीवर भर दिला. परिवर्तनाची गरज ओळखून लोक प्रबोधनावर भर दिला. पायाभूत सुविधा असल्याशिवाय इतर विकास योजना राबवून चालणार नाही, हे नेमकेपणाने त्यांनी ओळखले. त्यांनी सरकारी योजनांचा लाभ गावाला मिळवून देत रस्ते, शौचालय, समाजमंदिर, अंगणवाडी, प्राथमिक-माध्यमिक शाळा, प्राथमिक आरोग्य केद्र, शेती विकास यावर भर दिला. जन्मगावाची बांधिलकी मानून त्यांनी चॅरिटीज्च्या माध्यमातून तब्बल दोन कोटी २२ लाख ३० हजाराची अतिरिक्त रक्कम या कामासाठी उपलब्ध करून दिली. उद्देश एकच की, उपलब्ध शासकीय निधीत जर चॅरिटीज्च्या माध्यमातून कामे बसवली तर त्याची व्यापकता वाढवता येते. आपल्या गावात होणारी पायाभूत सुविधेची कामे कित्येक वर्षे टिकलीच पाहिजे अशी धारणा गावकऱ्यांत असली पाहिजे. आदरणीय भवरलाल जैन तथा भाऊंनी ही भूमिका घेतल्याने वाकोदमध्ये झालेली पायाभूत कामे आदर्श ठरली आहेत.

आपण जे काही करत आहोत त्याचा लेखाजोखा सर्वांपर्यंत पोहोचला पाहिजे या उद्देशाने ग्रामसभेत वेळोवेळी संबंधित माहिती सादर करण्याची दक्षता त्यांनी घेतली. चॅरिटीज्च्या माध्यमातून दीर्घकाळ टिकणारी कामे होऊ शकतात याचा प्रत्यय वाकोद विकास प्रकल्पाद्वारे आला. शासकीय योजना व त्यात जैन चॅरिटीज्ची भर, कंत्राटदारांकडे कामे देण्यापेक्षा ग्रामपंचायतीनेच दक्षता घेऊन कामे करणे याचा पाया वाकोद प्रकल्पाद्वारे रचला गेला. वाकोदमध्ये झालेल्या कामाचा पंचवार्षिक आढावा या पुस्तिकेच्या माध्यमातुन उपलब्ध होत आहे. भाऊंचा ग्राम विकासामागे असलेला दृष्टिकोन व उपलब्ध केलेल्या निधीचा योजनानिहाय आढावा या पुस्तिकेत दिला आहे, त्यातून इतरांनाही यातून बरेच काही घेता येईल असा विश्वास वाटतो.

स्नेहभाव, विश्वास आणि आसुसलेल्या नजरा...

जैन चॅरिटीज् आणि वाकोद

स्थापना आणि भूमिका

वाकोद हे जळगाव औरंगाबाद मार्गावर अजिंठ्याच्या जवळ असलेले गांव श्री. भवरलालजी जैन यांची या गावातली तसे पाहिले तर तिसरीच पिढी आहे. पाण्याच्या दुर्भिक्षात होरपळून निघालेल्या जैन कुटुंबाने इतरांप्रमाणे राजस्थानातून वाकोदमध्ये स्थलांतर केले. मूळ शेतकरी असलेल्या या कुटुंबाने त्या काळी असलेली वाकोदमधील पाण्याची उपलब्धता लक्षात घेत मातृभूमी सोडण्याचे दुःख हलके करून घेतले. परिस्थितीशी झुंजत या कुटुंबाने वाकोदमध्ये थोडीबहुत शेती जमवली. जेमतेम उपजीविकेचे उत्पन्न शेतीने त्यांना दिले. पाण्याचे चटके व त्यामुळे शेतीची होणारी परवड याचे अनुभव लहानपनापासूनच भाऊंनी घेतले. गावातील प्राथमिक शिक्षणापासून ते आरोग्य सुविधेच्या उणीवेमुळे गावकऱ्यांना कोणत्या अडचणींना तोंड द्यावे लागते याचा अनुभव त्यांनी घेतला आहे. मागासलेल्या खेड्यात जर पायाभूत सुविधा नसतील तर लोकांवर काय बितते याचा अनुभव घेत त्या संवेदनांना त्यांनी कायम जपले.

व्यावसायिक जीवनात स्थिरस्थावर झाल्यानंतर खरे पाहता त्यांना पुन्हा गावाकडे परतण्याची गरज नव्हती. परंतु, जन्मगावाप्रती जी कृतज्ञता त्यांनी जपली होती, त्या कृतज्ञतेने त्यांना स्वस्थ बसू दिले नाही. ज्या गावात आपण वाढलो, घडलो त्या गावासाठी काही करणे ही आपली जबाबदारी आहे या नैतिक भूमिकेतून त्यांनी वाकोद ग्रामविकास प्रकल्पाची रूपरेषा आखली. बदलत्या राजकीय संदर्भानुसार आज खेड्यापाड्यात निर्माण झालेल्या गटबाजी सारख्या प्रकारांपासून वाकोद अपवाद होते असे नाही. या प्रकल्पाची सुरुवातीला भाऊंनी पहिले जर काम कोणते हाती घेतले असेल तर ते गटबाजी थोपविण्याचे! प्रत्येक ग्रामस्थाने जर आपल्या गावाकडे आत्मीयतेने पाहिले तर कायापालट झाल्याशिवाय राहणार नाही असा विश्वास त्यांनी गावकऱ्यांमध्ये निर्माण केला.

गाव आणि गावकऱ्यांविषयी आपुलकीचे हे गुण त्यांची आई गौराबाई आणि वडील हिरालाल यांच्याकडून घेतले. गावातील आजारी महिलांना होईल तितकी मदत करण्यात गौराबाईंनी कधी मागेपुढे पाहिले नाही. वडील हिरालालजी जैन यांनी वाकोद येथे गावक-यांच्या मदतीने जैन स्थानकाची उभारणी केली होतीच. आई-वडिलांनी जपलेल्या सामाजिक उत्तरदायित्वाची जबाबदारी तेवढ्याच समर्थपणे भाऊंनी पुढे जपली. अध्यात्मासाठी सुरू झालेल्या या सामाजिक कार्याला भाऊंनी पुढे अनेक उपक्रमांची जोड दिली. या कार्याला व्याप्ती देण्याच्या उद्देशाने १९९५ साली जैन चॅरिटीज्ची त्यांनी स्थापना केली. या उपक्रमात त्यांचे बालमित्र ना. धों. महानोर सोबतीला! ते ही शेतकरी कुटुंबातलेच. त्यांच्या मैत्रीतील अधिकांश गप्पा साहित्यासमवेत शेतीबाबत, ग्रामविकासाबाबत व्हायच्या. त्यामुळे या सामाजिक कार्यात शेतीचा समावेश न झाला तर, नवलंच.

शेती सुधारली तर गाव सुधारण्यास वेळ लागणार नाही हे ओळखून त्यांनी बांबू, साग, सिताफळ लागवडीचा कृषी आराखडा तयार करून घेतला. शेती विकासाचे प्रयोग त्यांनी स्वतःच्या शेतीवर केले. पाण्याच्या काटकसरीने वापर व्हावा, कमी पाण्यावर जास्तीत जास्त उत्पादन घेता यावे यासाठी जैन इरिगेशनने ठिबक सिंचनपद्धतीचा प्रत्यक्षात वापर करून दाखवला. मोकाट पाण्याच्या वापरामुळे होणारे पाण्याचे नुकसान टाळण्यासाठी शेतकऱ्यांना परवडणारी प्लास्टीक पाईपची निर्मिती करण्याचा त्यांनी घेतलेला निर्णय हा व्यावसायिक दृष्टिकोनातून नव्हे तर सामाजिक बांधिलकीतूनच घेतला याचा प्रत्यय वाकोदवरुन येतो. ग्रामविकासाची जी संवेदना त्यांनी जपली होती त्याला व्यापक आकार देण्यासाठी जैन चॅरिटीज्ची त्यांनी केलेली मुहूर्तमेढ ही दूरदृष्टीचे प्रतीक मानावे लागेल.

भारतीय राज्य घटनेतील मूलभूत अधिकाराची जपणूक करीत स्वातंत्र्य, समता व बंधुभावाला जपत सामाजिक न्याय, धर्मनिरपेक्षता, विज्ञानप्रतिष्ठा या लोकशाहीच्या तत्त्वाला अधिकाधिक लोकांपर्यंत पोहोचविणे हे चॅरिटीज्चे प्राथमिक सूत्र ठरवण्यात आले. या प्राथमिक सूत्रातूनच कार्यक्षेत्र ठरले गेले. शिक्षणासाठी गुणवत्तापूर्ण शाळा, महाविद्यालयाची निर्मिती, गुणवंतांना चालना देण्यासाठी पुरस्कार, शिष्यवृत्ती, वसतीगृह, ग्रंथालय, प्रयोगशाळांची निर्मिती, संशोधन, प्रकाशन यावर भर देण्याचा उद्देश यामागे ठेवण्यात आला. आरोग्याच्या दृष्टीने गरजू रूग्णांना मदत, हॉस्पिटलची निर्मिती, सार्वजनिक आरोग्यासाठी जागृती, अपंगांना मदत करण्याचा उद्देशही ठेवण्यात आला आहे. शेती, जलसंधारण, महिला सक्षमीकरण, शिक्षण, लोक संघटन, युवकातील क्रीडागुणांना चालना, सामाजिक, सांस्कृतिक उपक्रम, ग्रामविकासाच्या पायाभूत योजनांवर भर याला प्राधान्य देण्यात येत आहे.

जैन चॅरिटीज्
करुणा.. कल्पना.. कष्ट!

जन्मभूमी विकासाचा ओढा

प्रसंग- स्व. राणीदानजी उच्च माध्यमिक विद्यालय, उद्‌घाटन दि. ०५-०९-१९९३, स्व. राणीदानजी उच्च माध्यमिक विद्यालय प्रांगण, वाकोद

वाकोद ही भवरलालजींची जन्मभूमी. त्या जन्मभूमिच्या ऋणमोचनाचा विचार त्यांच्या मनात सातत्याने घोळत होता. त्याचा श्रीगणेशा झाला समाज मंदिराच्या उभारणीने, आकार आला राम मंदिर जिर्णोद्धाराच्या निमित्ताने, आणि पुढे माध्यमिक शाळेच्या शुभारंभाने. 'मुलाचे पाय पाळण्यात दिसतात' हे जेवढे खरे, तेवढेच ग्रामीण विकासाचे हिरवेगार स्वप्न त्यांच्या मनात सातत्याने तरळत होतेच, म्हणूनच २००५-०७ या काळात त्यांनी वाकोद विकासाच्या ध्यासापोटी तेथे कॉंक्रीटचे रस्ते, सौर पथदिवे, पिण्याचे पाणी, संस्कार केन्द्र, रोजगार निर्मिती अशी अनेकविध सर्वोदयाची कामे नेटाने घडवून आणली. हे कार्य आजही अव्याहत सुरू आहे, सुरूच राहील. आता केवळ विकसित नव्हे तर आदर्श गाव म्हणून पुढे आले आहे.

जन्मभूमीच्या विकासाची तळमळ त्यांनी वेळोवेळी व्यक्त केली. नुसती तळमळच नव्हे तर याला प्रत्यक्ष कृतीची जोड दिली. ५ सप्टेंबर १९९३ रोजी स्व. राणीदानजी उच्च माध्यमिक विद्यालयाच्या उद्‌घाटन प्रसंगी भाऊंनी केलेले हे भाषण वाकोद विकासाच्या निर्धाराचे बीजभाषण आहे.

मंचावर बसलेले मान्यवर, माझ्या आयाबहिणींनो, बन्सीभाऊ, दलूभाऊ आणि गावकरी बंधूंनो!

चांगली कामे करण्यात किती अडचणी येतात याचा अनुभव माझ्यापेक्षा कुलगुरू डॉ. निंबा कृष्ण ठाकरे यांना अधिक आहे. मलासुद्धा तसा अनुभव बऱ्याच वेळा आला. स्वातंत्र्योत्तर काळात

जनतेचे अधिकार कमी आणि अधिकाऱ्यांचे अधिकार जास्त असे पर्व सुरू झाले. त्यामुळे जे नोकर आहेत ते मालक झाले आणि जे मालक आहेत ते नोकर झाले आहेत. आज मला एखादा दवाखाना, शाळा, कॉलेज सुरू करायचे असेल तर शासकीय अधिकाऱ्याकडून परवानगी काढावी लागते. त्यासाठीसुद्धा खुशाली द्यावी लागते, पैसा खर्च करावा लागतो. आपल्या देशात ज्या काही प्रमाणात हे प्रकार सुरू आहेत, ही दुर्दैवाची गोष्ट आहे. या गोष्टीला कुठेतरी पायबंद घालण्यासाठी चांगली नेते, कार्यकर्ते कार्यशील आहेत.

आज शिक्षक दिन आहे. या दिवशी मला माझ्या सर्व गुरुवर्यांची प्रकर्षाने आठवण होत आहे. संपत गुरुजी हे माझे इथले गुरुजी. फार कडक शिस्तीचे होते. थोडे काही चुकले तर बाकावर किंवा जागेवर तास संपेपर्यंत उभे करून ठेवायची शिक्षा करीत असत. इथल्या गावातील चार वर्षाच्या शिक्षणात फक्त एक वेळा मला शिक्षा झाली, त्याचे कारण म्हणजे शाळेत मी दोन मिनिटे उशिरा पोहचलो होतो. मात्र त्या प्रसंगानंतर कुठेही जायचे असेल तर आधी जायचे अंगवळणी पडले. या गुणामुळे जे काही प्राप्त करू शकलो, त्याचे ऋण त्या गुरुजींचे आहे.

मित्रहो, या गावाच्या खूप आठवणी आहेत. या गावात जन्माला आलो, या गावच्या नदीत पोहलो, गल्ली बोळातून हिंडलो. संध्याकाळी कपाशीच्या गाड्यांवर शेतातून घरी यायचो त्या वेळी समाधानाने झोप येत असे. भुरे महाराज नावाचे इथे व्यापारी होते. त्यांच्याकडे शेव-चिवडा, मुरमुरे मिळत होते. त्या चवीची अविट गोडी आजही जिभेवर तशीच रेंगाळत आहे. तेथेच पंढरीदादांची आणि माझी पहिल्यांदा भेट झाली. पंढरीदादांचे भाषण आपण ऐकले. त्यांनी माझी तोंड भरून स्तुती केली. त्यांच्या परीने, त्यांनी लोक प्रबोधनाचे काम केले आहे. मी त्यांचा ऋणी आहे.

माझ्या आईला अंकगणितच काय, पण बाराखडीसुद्धा येत नव्हती. आईची वस्तू मोजायची पद्धत म्हणजे एक वीसी. ती विसाच्या पुढे गेली नाही. वडिलांनी बैल आणि शेत याशिवाय दुसरे काही पाहिले नाही. परंतु तरीही त्यांनी आमच्या कुटुंबात शिक्षणाचा पाया रोवला, तो दलुभाऊंना पुढील शिक्षणासाठी बाहेरगावी पाठवून! १९४८ साली चवथी नंतर मीही जळगावला शिक्षणासाठी निघून गेलो. पुढील शिक्षणासाठी गावात केवळ व्यवस्थाच नाही तर शाळेची व्यवस्थित इमारतही नाही, ही खंत मात्र तेव्हापासूनच होती.

इथे मोठी शाळा सुरू करावी असे स्वप्न होते, ते पूर्ण झाले. या कामात सहकार्य केल्याबद्दल या संस्थेचे संचालक आणि ग्रामस्थ यांना धन्यवाद! चांगले काम राजकारणामुळे कसे बिघडते याचे चटके तुम्हा-आम्हा सगळ्यांना बसले आहेत. सुदैवाने गावकऱ्यांनी या कामात राजकारण येऊ दिले नाही. त्यामुळे सर्व गावकऱ्यांचे, आयाबहिणींचे कृतज्ञतापूर्वक आभार मानतो.

मागच्या वर्षी मी इथे आलो होतो, त्या वेळी मंदिरात मूर्तीच्या स्थापनेचा विषय होता. हे मंदिर आता बांधून पूर्ण झाले आहे. त्या प्रसंगी भावना व्यक्त करताना मी म्हटले होते की, गावात रस्ते, गटारी, आरोग्य किंवा इतर सामाजिक कामे असतील, त्यावेळी गावकऱ्यांनी फक्त सहयोगाचा विचार केला पाहिजे. जे काम कुणीतरी फुकट करून देते त्याची किंमत राहात नाही. सरकारने एवढी कामे केली, तरी सरकारी कामांची किंमत झाली नाही. म्हणून मला असे म्हणायचे आहे की, पूर्ण गावात जर रस्ते करायचे असतील, तर ते काम आपण आपल्या स्वतःच्या हिमतीवर करायला हवे. यासाठी संपूर्ण गावाला मी नम्र विनंती करतो की, ज्या काही मूलभूत गरजा आहेत त्या आपण स्वबळावर पूर्ण करू या.

सबंध गावात एका वेळी रस्ते करणे शक्य नसेल, तर गल्ली-गल्लीतून सुरुवात करू. त्या गल्लीत जी पाच-पन्नास घरे असतील, त्या घरातील सदस्यांनी श्रमदान करावे. जैन फाउण्डेशन इतर हातभार लावण्यास तयार आहे. केवळ रस्ते, गटारी किंवा दवाखान्यासाठीच नव्हे, तर गावाच्या ज्या मूलभूत गरजा आहेत, सबंध समाजासाठी ज्यांचा उपयोग होणार आहे अशा कोणत्याही बाबी असोत, त्या पूर्ण करण्यासाठी आपण सहकार्याचा हात पुढे करावा, हे माझे आपल्याला नम्रतापूर्वक जाहीर आवाहन आहे.

मला असे वाटते की, मी जे म्हणतो आहे त्याचा उपयोग गावकऱ्यांनी करून घेतला, तर गावाच्या विकासाचा मार्ग खुला होईल. आणि तसे घडले तर त्याचे मला समाधान वाटेल. कार्यक्रम आयोजित करणे, मोठमोठ्या व्यक्तींना निमंत्रित करणे आणि भाषण करणे हा माझा स्वभाव नाही. काम करणे हा माझा पिंड आहे.

या गावात माझ्या कुटुंबाला येऊन ९६ वर्षे पूर्ण झाली आहेत. या मातीचे, जन्मभूमीचे ऋण आहे. माणसाने जाण्यापूर्वी जे ऋण फेडायचे असते, त्यात मातृभूमीचे ऋण फेडले पाहिजे. कृतज्ञता हा मूळ गुण आहे. त्या गुणामधून इतर गुणांचा जन्म होत असतो. ज्या माणसाच्या अंगी कृतज्ञता आली, त्याच्या अंगी कर्तव्याची जाणीव येते. कर्तव्याची जाणीव ज्याच्यात आली त्या माणसात आदर, नम्रभाव निर्माण होतो. या दृष्टीने माझ्या या जन्मभूमीत, खेड्यात काही तरी ग्रामोपयोगी, समाजोपयोगी भरीव काम करावे याची हृदयापासून इच्छा आहे.

माझ्यावर, माझ्या सगळ्या कुटुंबीयांचे प्रेम राहिले. स्वतःचे व्यक्तिमत्त्व विसरून, व्यक्तिमत्त्वाला पूर्ण वेगळे टाकून, मी जे सांगितले ते त्यांनी केले. यापेक्षा दुसरे काही मी कुणाकडून मागू शकत नाही. जे त्यांनी केले त्यात बन्सीभाऊ, दलूभाऊ यांचा मोठा वाटा आहे. या माझ्या कुटुंबीयांच्या सहकार्याने वाकोद ग्राम विकासाचे काम करण्याचा माझा विचार आहे. अशा कार्यासाठी जैन चॅरिटीज्ची स्थापना झालेली आहे. जैन परिवाराची मिळकत ही वाकोद गावातच राहणार आहे. ती मिळकत उचलून कुठे दुसरीकडे नेता येणार नाही. त्यातून ग्रामविकास करायचा मानस आहे. आपण या विधायक कामात भरीव साथ द्या.

जय हिन्द! जय महाराष्ट्र!

जन्मग्राम सुधारण्या द्रष्टा हा निघाला ...

तत्कालिन जिल्हाधिकारी, जिल्हापरिषदेचे
मुख्य कार्यकारी अधिकारी व मान्यवरांच्या
उपस्थितीत वाकोदच्या विकासाचा
शुभारंभ (१५ ऑगस्ट २००४)

भाऊंची साथ असता ऊन पावसाची पर्वा कुणाला...

मुख्य रस्त्याचे काम सुरु करण्यापूर्वी भरपावसात पहाणी करताना, तत्कालीन जिल्हाधिकाऱ्यांसह भाऊ आणि गावकरी.

कामास प्रत्यक्ष प्रारंभ

मुख्य रस्ता २००४ पूर्वी...

मुख्य रस्ता २००९

छाजेड गल्ली २००५ पूर्वी...

छाजेड गल्ली २००९

मुस्लिम मोहल्ला २००५ पूर्वी...

मुस्लिम मोहल्ला २००९

या दगडातून, या राशीतून उभे राहिले ग्राममंदिर...

सामाजिक

रस्ते, व्यापारी संकुल ओटे, सौरऊर्जा पथदिवे व समाजमंदिर, गटारी, शौचालय बांधकाम

शासनाचे योगदान ३० टक्के, जैन चॅरीटीज्‌चे योगदान ७० टक्के

काही दशकांपूर्वी लोकसंख्या ही मर्यादित होती. यामुळे गावातील घरे सरळ एका ओळीत जरी नसली तरी रस्त्यावर आक्रमणे नव्हती. काळ बदलला. घरेही पुढे सरकली. रस्त्यावरच आक्रमणे झाल्याने साधी बैलगाडीही जाणे मुश्कील झाले. शिवाय नाली शोषखड्डा नसल्याने घराघरातले पाणी रस्त्यावरच!

यशवंत ग्रामसमृद्धी योजना व संपूर्ण ग्रामीण रोजगार योजनेद्वारे गावातल्या अशा रस्त्यांचे सिमेंट कॉंक्रीटीकरणासाठी असलेल्या योजनेचा लाभ घेण्याचे वाकोद ग्रामपंचायत व जैन चॅरिटीज्‌ने ठरवले. अतिक्रमणामुळे नागमोडी झालेल्या रस्त्याला सरळ करण्यासाठी रस्त्यावरील घरे पाडण्याशिवाय पर्याय नव्हता. लोक प्रबोधन जर चांगले झाले तरच यातून मार्ग होता. गावाला सिमेंटचा रस्ते तर हवे होते. कोंडी फोडण्यासाठी चॅरिटीज्‌ने ग्रामसभा बोलावली. भाऊंनी लोकांना आवाहन केले. आश्चर्य म्हणजे लोकांनी स्वतःहून आपले अतिक्रमण करून केलेले बांधकाम पाडले. रस्ता मोकळाच नाही तर सरळ झाला. रस्ता प्रशस्त झाल्याने नळाने पाणी पुरवठा करण्यासाठी पाइप लाईन टाकणे सोयीचे झाले. रस्त्यावर सौर दिवे लावण्याचा चॅरिटीज्‌ने निर्णय घेतला.

सुवर्ण जयंती ग्रामसमृद्धी योजनेतून ५ व्यापारी संकुल व १२ आठवडी बाजाराच्या ओट्याचे बांधकाम झाले. दलित वस्ती सुधार योजनेतून महिलांसाठी शौचालये बांधली गेली. यात समाज मंदिराचे कामही पूर्ण झाले. या सर्व कामांवर रु.१ कोटी ५८ लाख ५९ हजार ९६७ इतका खर्च आला. यातील ४७ लाख ६० हजार ३२१ रुपये शासकीय निधी तर जैन चॅरिटीज्‌ने १ कोटी १० लाख ९९ हजार ६४६ रुपयांचा निधी लावला.

अ. नं.	कामाचे स्वरूप (योजना)	वर्ष	झालेले एकूण काम	मंजूर शासकीय निधी	जैन चॅरिटीज्‌ने लावलेला निधी	टक्केवारी	
						शासन	जैन चॅरिटीज्
१	वाकोद येथील रस्ते कॉंक्रीटीकरण (अतिरिक्त)	२००४	११२९ मीटर	—	३२,७२,४७२.००	—	१००%
२	गावात पाईप लाईन करणे (अतिरिक्त)	२००४	४५४१	—	१९.३०.०००.००	—	१००%
३	सौरऊर्जा पथदिवे (अतिरिक्त)	२००४	११ पथदिवे	—	४,१०,०००,००	—	१००%
४	रस्ते कॉंक्रीटीकरण व गटारी बांधकाम (यशवंत ग्रामसमृद्धी योजना)	२००४ पासून	१५७३ मीटर	३०,००,०००.००	१,५६,९०१.००	९५.२ %	४.९८%
५	रस्ते कॉंक्रीटीकरण (संपूर्ण ग्रामीण रोजगार योजना)	२००४ पासुन	८४७ मीटर	१०,५९,४१९.००	१,९५,७९४.००	८४.४ %	१५.६%
६	५ व्यापारी संकुल व १२ बाजार ओटे बांधकाम (सुवर्ण जयंती ग्राम स्वयंरोजगार योजना)	२००६-०७	५ व्यापारी संकुल व १४५ ओटे बांधून पूर्ण	३,३०,९०२.००	३०,८९,०६४.००	९.६८ %	९०.३२%
७	जांभोळ येथील रस्ते कॉंक्रीटीकरण (अतिरिक्त)	२००८	६४५ मिटर	—	१८७०४१५,००	—	१००%
८	जांभोळ येथे समाज मंदिर इमारत बांधणे	२००८	काम पूर्ण	२.००.०००.००	९५.०००.००	६७.७९%	३२.२१%
९	महिलांसाठी शौचालये (दलित वस्ती सुधार योजना)	२००९-१०	निम्मे काम पूर्ण	१,७०,०००.००	८०,०००.०० (काम प्रगतीत)	—	—
			एकूण	४७,६०,३२१.००	१,१०,९९,६४६.००	३०.०१%	६९.९९%

देशमुख गल्ली २००६ पूर्वी...

मेन रोड शेजारील गल्ली २००५

आकाराचा प्रारंभ... सिमेंट काँक्रीटचे रस्ते बांधकाम

देशमुख गल्ली २००६ पूर्वी...

कॉँक्रीट रस्ते आकार घेताना...

स्वच्छतेच्या रूपानं सुख आले अंगणा...

समृद्धीचे नवे मार्ग...

नव्हे गर्दी, ही तर रोजगाराची निर्मिती...

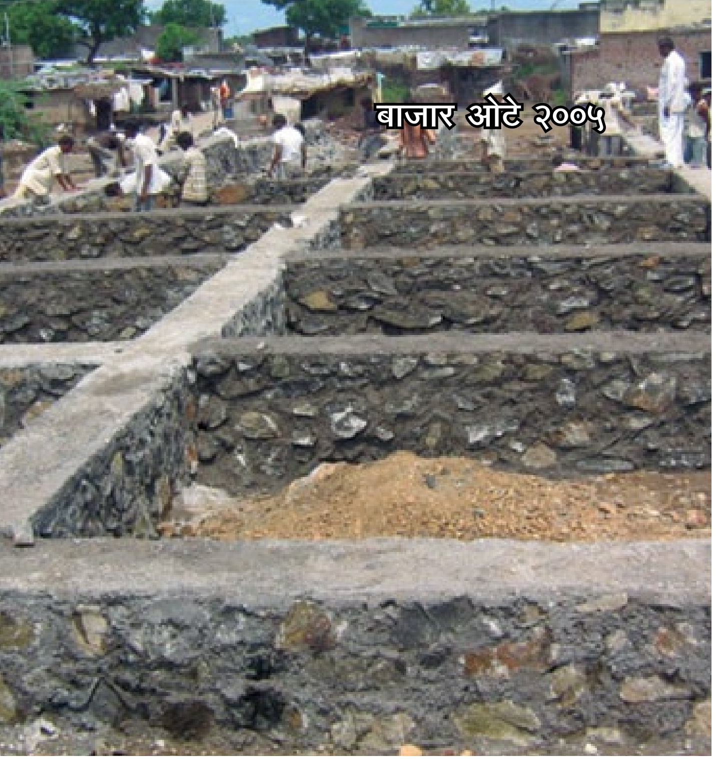

ही बाजारपेठेची पायाभरणी...

प्रशस्त परिसर बाजारपेठेचा...

आकार बाजार पेठेला रोजगार वाकोदला...

एकूण लाभार्थी (व्यापारी) ४२९

दत्त मंदिर परिसर २००९

सौर पथदिवे २००९

सौर पथदिव्यांनी उजळला आसमंत...
मुख्य रस्ता

भगत गल्ली - शौचालय बांधकाम २००९

खालची गल्ली २००९

स्वच्छतेतून आरोग्याकडे...

नेहरू नगर २००९

स्वच्छता गृह, वाडी शाळा २००९

मराठी शाळा - नवीन वर्गखोली २००९

शैक्षणिक

अंगणवाडी व प्राथमिक शाळांचा विकास (मराठी व उर्दू)
शासनाचे योगदान ७० टक्के जैन चॅरीटीज्चे योगदान ३० टक्के

(अ) प्राथमिक शिक्षण

विकासाचा मार्ग शिक्षणाने समृद्ध होतो. शिक्षणाची बाराखडी ज्या शाळेतून सुरू होते तेथील परिसर व वर्गखोल्या स्वच्छ असायलाच हव्यात. मोडकळीस आलेल्या वर्गखोल्यांचे बांधकाम, शाळेवरील उडालेले पत्रे, दुरुस्ती, अंगणवाडीसाठी लागणारी खेळणी, विद्यार्थ्यांसाठी शाळा परिसरात स्वच्छतागृह आदी कामांवर चॅरिटीज्ने भर दिला. यासाठी उपलब्ध असलेला शासकीय निधी लक्षात घेऊन यात भर टाकण्याचा निर्णय जैन चॅरिटीज्ने घेतला. या कामातून शाळा परिसरच नव्हे, तर विद्यार्थीही खुलले आहेत. प्राथमिक शिक्षणाच्या कामांसाठी एकूण १३ लाख ३९ हजार ७६६ इतका खर्च झाला असून यापैकी ४ लाख ९ हजार २६६ रुपयांचा निधी हा जैन चॅरिटीज्ने लावला आहे.

अ. नं.	कामाचे स्वरुप	वर्ष	झालेला एकूण खर्च	शासनाचे योगदान	जैन चॅरिटीजने लावलेला निधी	टक्केवारी	
						शासन	जैन चॅरिटीज्
१	मराठी वस्ती शाळा बांधकाम	२००८-०९	८,४५,०००.००	६,१९,८७५.००	२,२५,१२५.००	७३.३५%	२६.६५%
२	मराठी शाळेच्या दोन खोल्यांसाठी पत्रे	२००६-०७	२०,०००.००	–	२०,०००	–	१००%
३	मराठी शाळेची जुनी खोली दुरुस्ती	२००८-०९	७,०००.००	–	७,०००.००	–	१००%
४	मराठी शाळेची नवीन वर्ग खोली बांधकाम	२००८-०९	३,४८,०००.००	२,५०,६२५.००	९७,३७५.००	७२.२%	२७.९८%
५	मराठी शाळेच्या नावाचा बोर्ड (आर.सी.सी कॉलम बांधकाम व बोर्ड)	२००८-०९	१५,०००.००	–	१५,०००.००	–	१००%
६	मराठी व उर्दू शाळेच्या विद्यार्थ्यांसाठी स्वच्छतागृह बांधकाम	२००८-०९	९०,०००.००	६०,०००.००	३०,०००.००	६६.६६%	३३.३४%
७	मराठी शाळेचा ओटा दुरुस्ती व रूंदीकरण	२००८-०९	५,०००.००	–	५,०००.००	–	१००%
८	सहा अंगणवाड्यांसाठी खेळणी	२००८-०९	९,७६६.००	–	९,७६६.००	–	१००%
	एकूण		**१३,३९,७६६.००**	**९,३०,५००.००**	**४,०९,२६६.००**	**६९.४५%**	**३०.५५%**

आमुची सुंदर शाळा...

स्व. राणीदानजी जैन माध्यमिक व स्व. कांताबाई जैन उच्च माध्यमिक विद्यालय, वाकोद २००९

शैक्षणिक

माध्यमिक शाळा व उच्च माध्यमिक शाळेची विकासकामे

शासनाचे योगदान ४ टक्के जैन चॅरीटीज्चे योगदान ९६ टक्के

(ब) माध्यमिक शिक्षण

पुस्तकी शिक्षणासमवेत संगणक, क्रीडा शिक्षण, व्यक्तिमत्त्व विकास यावर भर देणे अत्यंत गरजेचे झाले आहे. शहरामध्ये या सुविधा विद्यार्थ्यांच्या वाट्याला येत आहेत तथापि ग्रामीण भागातील विद्यार्थी यापासून वंचित राहू नयेत म्हणून चॅरिटीज्ने वाकोदमध्ये यावर भर दिला. पर्यावरणाच्या जागृतीसाठी वृक्षारोपण, लोडशेडींगवर मात करण्यासाठी सौर उर्जेचा वापर, टेस्ट सिरीज, क्रीडांगण व संगणक प्रशिक्षणाचा उपक्रम राबविला. शिक्षकांनाही प्रोत्साहन मिळावे, इतरांच्या अनुभवातून त्यांना शिकता यावे यासाठी त्यांचीही अभ्यास सहल, बाहेरील तज्ज्ञ शिक्षकांचे व्याख्यान आयोजित करणे आदी उपक्रम सातत्याने राबविले जात आहेत. यासाठी १५ ऑगस्ट २००९ अखेरपर्यंत विविध विकास कामांवर व उपक्रमांवर एकूण ४६ लाख ४९ हजार २४१ रुपये खर्च झाले असून पैकी जैन चॅरिटीज्ने ४४ लाख ८१ हजार २४१ रुपयांचा निधी खर्च केला आहे तर शिक्षण संस्थेने यात १ लाख ६८ हजार रुपये योगदान दिले आहे.

अ. नं.	कामाचे स्वरुप	वर्ष	झालेला एकूण खर्च	संस्थेचे योगदान	जैन चॅरिटीज्ने लावलेला निधी	टक्केवारी	
						संस्था	जैन चॅरिटीज्
१	वृक्षारोपणासाठी रोपे	२००४ पासून	१५,१३७.००	–	१५,१३७.००	–	१००%
२	दोन वर्ग खोल्यांचे बांधकाम	२००४-०५	५,९०,०००.००	–	५,९०,०००.००	–	१००%
३	सौर उर्जा दिप संच	२००४-०५	१४,०००.००	–	१४,०००.००	–	१००%
४	विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती व पारितोषिके	२००४ पासून	२८,७००.००	–	२८,७००.००	–	१००%
५	सांस्कृतिक व इतर प्रबोधनपर कार्यक्रम	२००४ पासून	३,१६८.००	–	३,१६८.००	–	१००%
६	विद्युत फिटींग	२००४-०५	१५,०००.००	–	१५,०००.००	–	१००%
७	प्रा. मल्हारा सरांच्या टेस्टसिरीज करीता कागदांचा खर्च	२००५ ते ०८	७०,७६०.००	–	७०,७६०.००	–	१००%
८	क्रिडांगण सपाटीकरण	२००५-०६	१,३०,०००.००	–	१,३०,०००.००	–	१००%
९	पालक शिबिरांसाठी भोजन	२००५-०६	८,०००.००	–	८,०००.००	–	१००%
१०	संरक्षक भिंत बांधकाम	२००६ पासून	२५,९९,१२०.००	–	२५,९९,१२०.००	–	१००%
११	४० विद्यार्थ्यांना भुसावळ येथे संगणक प्रशिक्षण	२००६-०७	१,२०,०००.००	–	१,२०,०००.००	–	१००%
१२	शाळेच्या ओटयाचे बांधकाम	२००६-०७	४,०००.००	–	४,०००.००	–	१००%
१३	स्वच्छतागृहे बांधकाम	२००७-०८	३०,०००.००	–	३०,०००.००	–	१००%
१४	शालेय पोषण आहार	२००८-०९	१५,६३४.००	–	१५,६३४.००	–	१००%
१५	एस. ओ. ठाकरे प्रश्नसंच व झेरॉक्स	२००८-०९	६,५४४.००	–	६,५४४.००	–	१००%

यादी पुढील पानावर ....

आमुची सुंदर शाळा...

स्व. राणीदानजी जैन माध्यमिक व स्व. कांताबाई जैन उच्च माध्यमिक विद्यालय, वाकोद २००९

शैक्षणिक

अ. नं.	कामाचे स्वरूप	वर्ष	झालेला एकूण खर्च	संस्थेचे योगदान	जैन चॅरिटीज्ने लावलेला निधी	टक्केवारी	
						संस्था	जैन चॅरिटीज्
१६	पिण्याच्या पाण्याची टाकी फिटींग्स वॉशबेसीनसह	२००८-०९	१,१५,०००.००	–	१,१५,०००.००	–	१००%
१७	विहीर खोदाई	२००९-१०	४२,६००.००	–	४२,६००.००	–	१००%
१८	नव्यानेच इ. ५ वीत आलेल्या विद्यार्थ्यांना वही व पेन वाटप	२००९-१०	३०५.००	–	३०५.००	–	१००%
१९	पी. ई. पाईप	२००९-१०	४,५००.००	–	४,५००.००	–	१००%
२०	ज्यु. कॉलेज शिक्षक मानधन	२००५ ते ०८	४,४२,६००.००	६०,०००.००	३,८२,६००.००	१३.५५%	८६.४५%
२१	क्रमिक पुस्तक संच पुरवठा	२००४ ते ०९	९०,०००.००	२०,०००.००	७०,०००.००	२२.२२%	७७.७८%
२२	विद्यार्थ्यांसाठी १६० बाके	२००४ ते ०९	९०,०००.००	२०,०००.००	७०,०००.००	२२.२२%	७७.७८%
२३	इ. १२ वीच्या विद्यार्थ्यांकरिता परीक्षा काळात शेंदुर्णी येथे निवास व भोजन व्यवस्था	२००८-०९	१४,५७५.००	५,०००.००	९,५७५.००	३४.३०%	६५.७०%
२४	१० वी व १२ वी च्या शिक्षकांचा लातूर अभ्यास दौरा	२००६-०८	२०,०००.००	८,०००.००	१२,०००.००	४०.००%	६०.००%
२५	बाहेरील तज्ज्ञ शिक्षकांचे मानधन	२००४ ते ०९	६,९००.००	३,०००.००	३,९००.००	४३.४८%	५६.५२%
२६	ज्युनीअर कॉलेज विद्यार्थी क्षेत्रभेटी	२००५-०६	२८,०००.००	१४,०००.००	५०.००%	५०.००%	५०.००%
२७	मुख्याध्यापक कोल्हापूर अभ्यास दौरा	२००६-०७	९,६९८.००	८,०००.००	१,६९८.००	८२.४९%	१७.५१%
		एकूण	**४६,४९,२४१.००**	**१,६८,०००.००**	**४४,८१,२४१.००**	**०३.६०%**	**९६.४०%**

संरक्षक भिंत उभारताना...

प्रशस्त प्रवेशद्वार

इ.१० वीची बॅच गुरूजनांसह २००९

इ.१२ वीची बॅच गुरूजनांसह २००९

शैक्षणिक

इ.१० वी इ.१२ वी निकालाचा मागील ६ वर्षांचा तुलनात्मक आढावा.

(क) माध्यमिक व उच्च माध्यमिक

ग्रामीण भागात शिक्षणाच्या पायाभूत सुविधा असल्या तरी शिक्षणाचा दर्जा चांगला असल्याचे चित्र सहसा सर्वत्र आढळत नाही. याला कारणे काहीही असोत, परंतु घरातले वातावरण तेवढेच महत्त्वाचे ठरते. अक्षरशून्य पालक असलेल्या घरात आज जी काही मुले शिकण्याचा प्रयत्न करतात त्यांचे कौतूक करायला हवे. विद्यार्थ्यांच्या कौतुकासमवेच त्यांच्या मनात शिक्षणाबद्दल आस्था निर्माण करण्यावर जैन चॅरिटीजने सुरुवातीला भर दिला. शाळा खोल्यांचे बांधकाम, शाळेत बसण्यास चांगली सुविधा उपलब्ध करून दिल्यानंतर त्यांच्यापर्यंत चांगले शिक्षणही पोहोचणे गरजेचे होते. मुळात ग्रामीण भागात असणारा चांगल्या शिक्षकांचा वानवा लक्षात घेवून आहे त्या शिक्षकांसाठी अभ्यास दौरे करण्यात आले.

गणित व इंग्रजीसारख्या विषयांबद्दल विद्यार्थ्यांच्या मनात आत्मविश्वास वाढण्यासाठी जादा तासांचे नियोजन केले. शाळेनंतरही या विषयांसाठी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शनाची व्यवस्था केली. गळतीचे प्रमाण रोखण्यासाठी शिक्षकांनी पालकांच्या घरी जावून त्यांना शिक्षणाचे महत्त्व पटवून दिले. इयत्ता ५वी ते ९ वीच्या विद्यार्थ्यांसाठी साप्ताहिक परीक्षेचे नियोजन करण्यात आले. उत्तरे कशी लिहावीत याचे आकलन विद्यार्थ्यांना यामुळे झाले. दहावीच्या विद्यार्थ्यांसाठी उन्हाळी वर्गाचे आयोजन करण्यात आले. जैन चॅरिटीज् संचलित क्षमता विकास प्रबोधिनी मार्फत सातत्याने सराव परीक्षेवर भर दिला आहे. या सर्व प्रयत्नांचा एकत्रित परिणाम निश्चितच चांगला झाला. शाळेचा निकाल वाढला. हा प्रकल्प सुरू करण्यापूर्वी म्हणजेच २००४ मध्ये गावातील शाळेचा दहावीचा निकाल होता केवळ १४.८१ टक्के , तो २००९ मध्ये ९७.१४ टक्क्यांवर पोहोचला आहे. यात संबंधित शिक्षणसंस्थेने व शिक्षकांनीही पुढाकार घेतला. बारावीचा निकालही याच पद्धतीने सुधारला. २००४ साली १५ टक्क्यांच्याच जवळपास होता. २००९ साली बारावीचा निकाल हा ९५.०८ टक्क्यांवर पोहोचला आहे.

इ.१० वी निकालाचा मागील ६ वर्षांचा तुलनात्मक आढावा

प्रकल्पापूर्वी निकालाची टक्केवारी १५.७४

जैन चॅरिटीज्ने प्रकल्प हाती घेतल्यानंतर आजची टक्केवारी ९७.१४

सन	एकूण विद्यार्थी	उत्तीर्ण	सरासरी गुणांची टक्केवारी	शेकडा निकाल
२००४	१०८	१७	५१.४०%	१५.७४%
२००५	८३	४५	५५.५६%	६४.२१%
२००६	९३	६३	६०.६८%	६७.७४%
२००७	९९	८४	५६.६३%	८४.८४%
२००८	१०९	१०८	६०.५७%	९९.१७%
२००९	१०५	१०२	७९.६०%	९७.१४%

इ.१२ वीच्या निकालाचा मागील ६ वर्षांचा तुलनात्मक आढावा

प्रकल्पापूर्वी निकालाची टक्केवारी १४.९१

जैन चॅरिटीज्ने प्रकल्प हाती घेतल्यानंतर आजची टक्केवारी ९५.०८

सन	एकूण विद्यार्थी	उत्तीर्ण	सरासरी गुणांची टक्केवारी	शेकडा निकाल
२००४	५४	०८	५४.५०%	१४.९१ %
२००५	४३	२८	५१.००%	६५.१२ %
२००६	१८	१२	६५.९७%	६६.६६ %
२००७	४५	२७	६७.७६%	६०.०० %
२००८	४१	४१	६५.५२%	१००.० %
२००९	६१	५८	६४.२४%	९५.०८%

शिस्तीचे पालन...

शैक्षणिक

उच्च माध्यमिक २००४ ची एकूण विद्यार्थी संख्या ८९

जैन चॅरिटीज्‌ने प्रकल्प हाती घेतल्यानंतर आजची एकूण विद्यार्थी संख्या १७३

(ड) शाळेची विद्यार्थी संख्या

शिक्षणाचा दर्जा २००४ पूर्वी ढेपाळला होता. गावातील विद्यार्थ्यांनी दुसऱ्या गावाच्या शिक्षण संस्थेत शिक्षण घेण्याला पसंती दिली होती. प्रवासासाठी वाया जाणारा अभ्यासातील वेळ व पैसा वाचवण्यासाठी वाकोदमध्ये अनेक शैक्षणिक प्रयोग, उपक्रम जैन चॅरिटीजने राबविले. यामुळे प्राथमिकपासून उच्च माध्यमिक विद्यार्थ्यांचे प्रमाण पाच वर्षात वाढले. २००४ साली उच्च माध्यमिक विद्यार्थ्यांची संख्या केवळ ८९ होती. ती आता १७३ वर पोहोचली आहे. शिवाय त्यांच्या गुणवत्तेतही वाढ झाली आहे.

	प्राथमिक			माध्यमिक			उच्च माध्यमिक		
वर्ष	विद्यार्थी	विद्यार्थिनी	एकूण	विद्यार्थी	विद्यार्थिनी	एकूण	विद्यार्थी	विद्यार्थिनी	एकूण
२००४-०५	२३०	२१२	४४२	४६४	२८५	७४९	६०	२९	८९
२००५-०६	२३५	२१५	४४८	५०६	३३६	८५२	६०	५१	१११
२००६-०७	२५५	२२२	४७७	५१५	३३१	८४६	६९	५५	१२४
२००७-०८	२८०	२४२	५२२	५११	३३५	८४६	७८	५७	१३५
२००८-०९	२५८	२२८	४८६	५४७	३६०	९०७	७१	६२	१३३
२००९-१०	२४७	२३६	४८३	५४५	३९९	९४४	९८	७५	१७३

सन २००४ पासून जैन चॅरिटीज्‌ने दिलेल्या शैक्षणिक मदती

(इ) शैक्षणिक मदत

वाकोदमधील अनेक विद्यार्थ्यांच्या अंगी गुणवत्ता असूनही घरच्या परिस्थितीमुळे त्यांना पुढील शिक्षण घेणे हे आव्हानात्मक झाले होते. यातील काही विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणासाठी बाहेरगावी जाणे आवश्यक होते. विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणातील हा आर्थिक अडसर दूर करण्यासाठी जैन चॅरिटीजने मदतीचा हात पुढे केला. गावातील सात विद्यार्थ्यांना चॅरिटीजने २००४ ते जुलै २००९ पर्यंत २ लाख ५५ हजार ८८२ रुपयांची रोख रकमेच्या स्वरूपात मदत केली. या मदतीमुळे त्यांचा बाहेरगावी राहाण्याचा व जेवणाचा खर्च भागू शकला. विविध शैक्षणिक साहित्याचाही त्यांना पुरवठा करण्यात आला.

अ. नं.	नाव	दिनांक	रक्कम रुपये
१	श्री. एस. एस. पाटील	१३/०४/०७	४,८००.००
२	श्री. विनोद एम. देशमुख	१६/०५/०८	२,०५२.००
३	सौ. भारती धनराज मेढे	०३/०६/०८	४२,०००.००
४	श्री. कल्पेश अरूण हिवरे	१४/१०/०८	१५,०००.००
५	कु. ललिता शिवाजी देशमुख	२१/१०/०८	१२,५००.००
६	श्री. दीपक उत्तम गाढवे	२१/१०/०८	१२,५००.००
७	श्री. विनोद संपत जोशी यांना उच्च शिक्षणासाठी केलेली मदत	३०/७/२००९ पर्यंत	१,६७,०००.००
		एकूण	२,५५,८५२.००

आरोग्य

प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या उभारणीत शासनाचे योगदान ८४.२९ टक्के, जैन चॅरिटिज्चे योगदान १५.७१ टक्के

(अ) प्राथमिक सुविधा

गावात प्राथमिक आरोग्याची पुरेशी सुविधा नसल्याने गावकऱ्यांची होणारी परवड भाऊंनी अनुभवली होती. असुविधेमुळे गावकऱ्यांच्या आरोग्याचे हाल होऊ नयेत यासाठी शासकीय योजनांचा पाठपुरावा करीत आरोग्य केंद्र उभारले. शासनाने यासाठी ४४ लाख ५८ हजार ९५१ रुपयांचा निधी उपलब्ध करून दिला. यात जैन चॅरिटीज्ने ७ लाख ३७२ रुपयांचा निधी देऊन आता गावातच चांगल्या प्राथमिक आरोग्याची सुविधा निर्माण करून दिली आहे. प्राथमिक आरोग्याची सुविधा आता गावकऱ्यांना उपलब्ध झाल्यामुळे साध्या आजारासाठी एरवी मोठ्या शहराकडे धाव घ्यायची पंचक्रोशीतील लोकांना गरज राहिली नाही. तथापि काही गंभीर आजार असलेल्या लोकांना मोठ्या रुग्णालयाशिवाय पर्याय नव्हता. वेळेवर प्राथमिक उपचार व आरोग्याची काळजी न घेतल्याने काही लोकांना गंभीर आजाराचा सामना करावा लागला. यातील काहीजणांजवळ उपचारासाठी पैसे नसल्याने रामभरोसे रहाण्याखेरीज त्यांना पर्याय नव्हता. जैन चॅरिटीज्ने यासाठी पुढाकार घेत अशा रुग्णांचा औषोधोपचाराचा खर्च केला. शिवाय त्यांना चांगले आरोग्य तज्ज्ञही उपलब्ध करून दिले. तज्ज्ञ डॉक्टरांच्या निरिक्षणाखाली उपचार मिळाल्याने अनेक गावकऱ्यांना जीवदान मिळाले.

अ. नं.	कामाचे स्वरुप	वर्ष	झालेला एकूण खर्च	शासनाचे योगदान	जैन चॅरिटीज्ने लावलेला निधी	टक्केवारी	
						शासन	जैन चॅरिटीज्
१	इमारत बांधकाम	२००६-०७	३०,००,०००.००	२७,८९,८९४.००	२,१०,१०६.००	९३.००%	०७.००%
२	संरक्षण भिंत बांधकाम	२००७-०८	५,००,०००.००	४,९०,०००.००	१०,०००.००	९८.००%	०२.००%
३	आवार सपाटीकरण व अंतर्गत रस्ते कॉंक्रीटीकरण	२००७-०८	५,५०,०००.००	४,७०,७८५.००	७९,२१५.००	८५.६०%	१४.४०%
४	डिलीव्हरी रूम, मेडीकल स्टोअर्स बांधकाम व डिझेल जनरेटर पुरवठा	२००७-०८	२,५०,००.००	–	२,५०,०००.००	–	१००.००%
५	डीप ब्युरियल पीट बांधकाम	२००८-०९	१०,०००.००	७,९००.००	२,१००.००	७९.००%	२१.००%
६	वैद्यकीय साहित्य पुरवठा	२००८-०९	१,४८,९५१.००	–	१,४८,९५१.००	–	१००.००%
		एकूण	**४४,५८,९५१.००**	**३७,५८,५७९.००**	**७,००,३७२.००**	**८४.२९%**	**१५.७१%**

सुदृढ आरोग्याचे प्रवेशद्वार...

आरोग्य

(ब) सन २००४ पासून जैन चॅरिटीज्ने दिलेल्या वैद्यकीय मदती

अ. नं.	नाव	दिनांक	रक्कम रुपये
१	श्री. सुनील शिंपी	१८/०१/२००६	२,५०१.००
२	श्री. संतोष प्रल्हाद वानखेडे	२७/०१/२००६	१,५०१.००
३	श्री. प्रल्हाद धनजी वानखेडे	१५/०३/२००६	१०,०००.००
४	श्री. संपत जोशी	१०/०८/२००६	१,५००.००
५	श्री. शेख शकील शेख लाल	३०/०८/२००६	५००.००
६	श्री. संजय श्रावण सपकाळ	०८/०२/२००७	१,०००.००
७	श्री. प्रकाश जोशी	१९/०९/२००७	५,०००.००
८	सौ. साकराबाई गाढवे	१५/०१/२००८	४,०००.००
९	सौ. साकराबाई गाढवे	१७/०१/२००८	६०,०००.००
१०	श्री. सुभाष विश्वनाथ देठे	२०/०२/२००८	३,०००.००
१७	श्री. प्रकाश गोविंदा गाढवे	१०/०५/२००८	२,५००.००
११	सौ. जमरूदाबाई रज्जाक तडवी	२८/०६/२००८	४,०००.००
१६	सौ. बेबीताई किशोरीलाल शर्मा	२८/०६/२००८	२,०००.००
१५	श्री. पंढरी जबा जोशी	१५/०७/२००८	८,०००.००
१२	सौ. जमरूदाबाई रज्जाक तडवी	३१/०७/२००८	४,०००.००
१३	श्री. प्रकाश गोविंदा गाढवे	०८/०९/२००८	२,५००.००
१४	चि. अमर देवानंद राऊत	१७/१२/२००८	२,५००.००
१८	श्री. सांडू भागवत चंद्रे	२४/०३/२००९	५,०००.००
१९	श्री. गणेश रघुनाथ मराठे	२५/०३/२००९	५,०००.००
२०	श्री. पंढरीनाथ पवार	२६/०५/२००९	३,२५०.००
		एकूण	**१,२७,७५२.००**

गौराई घाट २००९...

श्रद्धेतला राम

नवीन व्यापारी संकूल २००९

नवीन व्यापारी संकूल २००९

अतिरिक्त

गावातील अतिरिक्त कामांसाठी जैन चॅरिटीज्ने आज पर्यंत दिलेले योगदान १२ लाख २१ हजार ६३८ रुपये.

गावाला आकार द्यायला शासकीय योजना पुरतीलच असे नाही. ग्राम विकासाच्या या प्रक्रियेत अनेक अतिरिक्त कामे निर्माण होतात. यात पाणपोई पासून ते झाडांना लागणाऱ्या ट्री गार्ड पर्यंत खर्च हा लागतोच. मंदिर आणि अतिक्रमणे तर प्रत्येक गावोगावी असतातच. अतिक्रमण करून राहणाऱ्या लोकांच्या पुनर्वसनासाठी मानवतेच्या दृष्टिकोनातून विचार हा करावाच लागतो. शासनाजवळ यासाठी निधी नसेल तर विकास तसाच अडून पडतो. यावर मात करण्यासाठी अतिक्रमणधारकांच्या पूनर्वसनासाठी जैन चॅरिटीज्ने निधी उपलब्ध केला.

त्यांना नव्या जागी जमिन दिली. आठवडे बाजाराला आकार देण्यासाठी पक्क्या ओट्यांचे बांधकाम, मंदिराची संरक्षण भिंत, व्यापारी संकुलासाठी गाळ्यांचे बांधकाम, नदीवरील घाटाचे बांधकाम, गावकऱ्यांना वैयक्तिक शौचालयासाठी कर्ज उपलब्ध करून देणे व या कर्जाचे व्याज चॅरिटीज्ने उपलब्ध केले. या सर्व कामांसाठी गावातून वर्गणीद्वारे २ लाख १० हजार रुपये उपलब्ध झाले. एकूण खर्च झाले १८ लाख ९१ हजार ९६८ रुपये! सुमारे १२ लाख २१ हजार ३६८ रुपये हे जैन चॅरिटीज्ने लावले.

अ. नं.	कामाचे स्वरुप	वर्ष	एकूण खर्च	गावाचे योगदान	जैन चॅरिटीज्ने लावलेला निधी	शेरा	जैन चॅरिटीज्
१	उन्हाळ्यात बस स्टॅंडवर पाणपोई	२००४ पासून	१५,९६१.००	–	१५,९६१.००		१००%
२	जैन स्थानकास दरवाजे व खिडक्या	२००४-०५	४०,०००.००	–	४०,०००.००		१००%
३	बस स्थानकावर लावलेल्या झाडांना ट्री गार्ड	२००४-०५	२,१४०.००	–	२,१४०.००		१००%
४	बाजार ओटे बांधण्यासाठी आठवडे बाजारातील श्री. एकनाथ काळदाते, व श्री. शंकर लोहार यांचे अतिक्रमण हटविणे.	२००५-०६	४,३०६.००	–	४,३०६.००		१००%
५	आरोग्य केंद्राच्या मागे असलेल्या ग्रा. पं. च्या जागेतील श्री. राजु हरी लोहार यांनी केलेले अतिक्रमण हटविणे.	२००६-०७	२,००,०००.००	–	२,००,०००.००		१००%
६	गावातील तीन लोकांना नाशिक येथे निर्मलग्राम प्रशिक्षण	२००६-०७	३,०००.००	–	३,०००.००		१००%
७	राम मंदिर बांधकामासाठी त्या जागेवर अतिक्रमण करून राहात असलेल्या श्री. जगन गणपत राऊत, श्री. सुभाष विश्वनाथ देठे, श्रीमती सिंधुबाई काशिनाथ पवार व कै. दत्तात्रय सोनाजी जोशी यांचे तेथील अतिक्रमण हटवून त्या लोकांचे पुनर्वसन केले.	२००७-०८	१,१३,४०७.००	–	१,१३,४०७.००		१००%
८	गौराई घाट बांधकाम.	२००७-०८	३५,०००.००	–	३५,०००.००		१००%
९	गाव हागणदारी मुक्त होण्यासाठी ग्रामस्थांना वैयक्तिक शौचालय बांधकामासाठी कर्ज सुविधा उपलब्ध करून दिली व त्या कर्जावरील व्याज जैन चॅरिटीज्ने भरले. या कामासाठी स्वतंत्र माणसाची नियुक्ती.	२००७ पासून	३९,०००.००	–	३९,०००.००		१००%
१०	श्रीराम मंदिर संरक्षण भिंत बांधकाम.	२००८-०९	७८,५५४.००	–	७८,५५४.००	सदर खर्च राम मंदिर ट्रस्ट जैन चॅरिटीज्ला देण्यास तयार आहे.	१००%
११	अनेक वर्षांपासून प्रलंबित असलेला गाळे बांधकामाचा प्रश्न सोडवून गाळे बांधकामास सुरुवात केली.	२००९-१०	१३,६०,०००.०० (अंदाजपत्रकीय)	२,१०,०००.०० (आजपर्यंत)	६,९०,०००.०० (आजपर्यंत)		१००%
		एकूण	**१८,९१,३६८.००**	**२,१०,०००.००**	**१२,२१,३६८.००**		**१००%**

प्रजापिता ब्रह्मकुमारी केंद्र २००९

प्रजापिता ब्रह्मकुमारी केंद्र २००९

नजर नव्या दिशेची, मानवी संसाधनाची...

खिलाडू वृत्तीचा हा जल्लोश...

श्रमशक्तीचे बीजारोपण...

आध्यात्मिक व सांस्कृतिक

विविध उपक्रमांसाठी गावाचे योगदान २२.६ टक्के, जैन चॅरिटीज्चे योगदान ७७.४ टक्के

केवळ भौतिक प्रगतीने गावाचा विकास होत नाही तर या विकासाला आध्यात्मिक व सांस्कृतिक चळवळही आवश्यक असते. एक गाव एक गणपती योजना, वाचनालय, बैलांचे पट, कुस्तीचे सामने, क्रीडा स्पर्धा, बचतगटांच्या महिलांना प्रशिक्षण आदी उपक्रम चॅरिटीजने हाती घेतले. या उपक्रमांसाठी एकूण ६ लाख ६८ हजार ४३१ रुपयांचा खर्च आला. या खर्चात गावातून १ लाख ५१ हजार २८८ रुपयांचे योगदान तर जैन चॅरिटीज्ने ५ लाख १७ हजार १४३ रुपयांचे योगदान लावले.

अ. नं.	कामाचे स्वरूप	वर्ष	झालेला एकूण खर्च	गावाचे योगदान	जैन चॅरिटीज्ने लावलेला निधी	टक्केवारी	
						गाव	जैन चॅरिटीज
१	ग्रामस्थांच्या बौद्धिक, अध्यात्मिक व व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी विविध शिबिरं आयोजित केली.	२००४ पासून	७५,०००.००	–	७५,०००.००	काही नाही	१००.००%
२	शिवजयंती, अण्णाभाऊ साठे जयंती, इफ्तार पार्टीकरिता योगदान दिले.	२००४ पासून	५७,०००.००	४७,८९०.००	९,११०.००	८४.०२ %	१५.९८%
३	क्रिकेट सामने, बैलांचे पट, कुस्तीचे सामने इ. करिता देणगी	२००४ पासून	२०,०००.००	१२,९९८.००	७,००२.००	६४.९९ %	३५.०१%
४	हिरा हस्ती वाचनालय	२००४ पासून	१२,६८१.००	–	१२,६८१.००	काही नाही	१००.००%
५	गावात एक गाव एक गणपती ही संकल्पना राबविण्यास प्रोत्साहन दिले व आर्थिक योगदान दिले	२००५ पासून	१,३७,०००.००	९०,४००.००	४६,६००.००	६५.९९ %	३४.०१%
६	काही ग्रामस्थ व पंचायत सदस्य यांना आदर्श गावाची संकल्पना व कार्य समजावे यासाठी वडगांव ता. चोपडा येथे भेट आयोजित केली.	२००५-०६	४,४००.००	–	४,४००.००	काही नाही	१००.००%
७	बचत गटाच्या महिलांसाठी विवीध गावांना भेटी आयोजित केल्या.	२००६-०७	१२,०००.००	–	१२,०००.००	काही नाही	१००.००%
८	गोवंश हत्या थांबविण्यासाठी पुणे ते बारामती पदयात्रेत सहभागी होणाऱ्या ग्रामस्थांचा खर्च	२००६-०७	२,७६०.००	–	२,७६०.००	काही नाही	१००.००%
९	प्रजापिता ब्रह्मकुमारी केंद्रासाठी जागा विकत घेऊन त्या जागेची डागडुजी रंगकाम व इले. फिटींग केली	२००७-०८	३,०६,०००.००	–	३,०६,०००.००	काही नाही	१००.००%
१०	केंद्रासाठी आवश्यक ते साहित्य (टी.व्ही. कपाटे, डेस्क, डिव्हीडी प्लेअर, पुस्तके इ.) पुरवले	२००७-०८	२३,०००.००	–	२३,०००.००	काही नाही	१००.००%
११	दिदींच्या निवासासाठी घर भाड्याने घेऊन त्या घराचे दरमहा भाडे ठरले	२००७-०८	१८,५९०.००	–	१८,५९०.००	काही नाही	१००.००%
		एकूण	**६,६८,४३१.००**	**१,५१,२८८.००**	**५,१७,१४३.००**	**२२.६ %**	**७७.४ %**

स्व. सौ. कांताबाई भवरलाल जैन यांच्या प्रथम स्मृतिप्रीत्यर्थ
भक्तिगीत कार्यक्रमात मंत्रमुग्ध गावकरी

ग्रामसभेत भाऊंचा संवाद

विहिरीपासून टाकीपर्यंत पाइपलाईनची व्यवस्था

ग्राम पंचायतीचा कारभार संगणकावर

ग्राम पंचायत आणि ग्रामस्थांसाठी योगदान

ग्रामपंचायतसाठी जैन चॅरिटीज्ने लावलेला हातभार रुपये १ लाख ३३ हजार ९००.
ग्रामस्थांच्या सहकार्याने २००५ ची ग्राम पंचायत निवडणूक बिनविरोध.

(अ) ग्रामपंचायत संगणकीकरण

ग्रामपंचायतीस संगणक आता आवश्यक बाब झाली आहे. केवळ संगणक असून चालणार नाही तर संपूर्ण दफ्तर संगणीकृत करणे गरजेचे होते. हे काम चॅरिटीज्ने करून अतिरिक्त मदतीसाठी मनुष्यबळही उपलब्ध करून दिले शिवाय ग्रामस्थांच्या सहकार्याने २००५ ची ग्रामपंचायत निवडणूक बिनविरोध घडवून आणली.

अ. न.	स्वरुप	रक्कम
१	ग्राम पंचायतीस संगणक संच दिला तसेच ग्राम पंचायतीचे संपूर्ण दप्तर संगणकीकृत करून घेतले.	रु. १,१०,०००.००
२	नवीन विहिरीपासून टाकीपर्यंत पाइपलाईन करण्यासाठी सवलतीच्या दरात पाइप उपलब्ध करून दिले.	रु. ५,०००.००
३	ग्रामपंचायत शिपाई श्री. जैस्वाल यांना दरमहा रु. ४५०.०० मानधन.	रु. १८,९००.००
	एकूण	रु. १,३३,९००.००

जैन चॅरिटीज्ने गरजूंना केलेली मदत रु. ४ लाख १८ हजार ६०४.
२० ग्रामस्थांना वैद्यकीय मदत. ७ विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक मदत.

(ब) गरजूंना केलेली मदत

गावातील गोरगरिब व्यक्तींना व्यवसायासाठी, वैद्यकीय उपचारासाठी, विद्यार्थ्यांच्या उच्च शिक्षणासाठी वेळोवेळी मदत केली जाते. आजपावेतो १५ ऑगस्ट २००९ जैन चॅरिटीज्ने ४ लाख १८ हजार ६०४ रुपयांची मदत केली आहे.

अ. न.	गरजूंची नावे / स्वरूप	रक्कम रु.
१	श्री. जनार्धन लोहार यांना ऑकेस्ट्रा सुरू करण्यासाठी दिलेली मदत	३५,०००.००
२	गावातील गरजूंना वेळोवेळी दिलेल्या वैद्यकीय मदती	१,२७,७५२.००
३	गरीब विद्यार्थ्यांना १०/१२ वी नंतर उच्च शिक्षणासाठी केलेली मदत	२,५५,८५२.००
	एकूण	४,१८,६०४.००

वाकोद गाव

ग्रुप ग्रामपंचायत वाकोद वसुलीचा तुलनात्मक आढावा (ऑगस्ट २००९)

एकूण वसुली / उत्पन्न रु. २५ लाख ४३४.

ऑगस्ट २००९ पर्यंत येणे असलेल्या थकबाकीत घरपट्टी रु. १३ लाख ३६ हजार २६४ व पाणीपट्टी रु. ११ लाख ८४ हजार ८६१ अशी आहे. ही रक्कम रु. २५ लाख २१ हजार १२५ होते.

अ. क्र.	वर्ष	देणगी	उतारा फी	घरपट्टी	पाणीपट्टी	बाजार लिलाव	पा.पु. डिपॉझीट	एकूण वसुली	शेरा
१	२००४-०५	१,०५५	५१०	४९,९७०	१४४,६००	१४६,२००	३०,९००	३,७३,२३५	
२	२००५-०६	११,९०२	३,४०२	१२८,७२०	८७,८१४	१०७,९४०	९,६००	३,४९,३७८	
३	२००६-०७	८,७९२	३,८८७	१३९,२७८	१२१,३२१	१६९,५००	५०,४००	४,९३,१७८	
४	२००७-०८	८,५७५	१,७२०	११४,०९०	९५,६३३	१५५,०००	२०,०२५	३,९५,०४३	या वर्षी ग्रा. पं. स. नियमित ग्रामसेवक नव्हते
५	२००८-०९	११,०००	५७५	२०२,२७२	२०५,७७८	१६१,०००	८,७७५	५,८९,६००	जाने. २००९ पासून श्री. सुरवाडे नियमित ग्रामसेवक म्हणून रूजू झाले आहेत.
	एकूण	४१,३२४	१०,०९४	६,३४,३३०	६,५५,१४६	७,३९,६४०	१,१९,७००	२२,००,४३४	

डॉक्टरांसाठी निवासस्थान आकार घेताना २००९

समाज मंदिर, जांभोळ

यशवंत ग्रामसमृद्धी योजनेअंतर्गत रस्ते बांधकाम

विकासकामांसाठी मंजूर असलेला शासकीय निधी

शासनाकडून विविध विकासकामांसाठी मंजूर असलेल्या निधीपैकी रु. ४० लाख २६ हजार येणे बाकी. (१५ ऑगस्ट २००९ पर्यंतची स्थिती)

वाकोद विकास प्रकल्पातील प्राथमिक आरोग्य केंद्र निवास बांधकाम, समाज मंदिर, यशवंत ग्राम समृद्धी योजनेंतर्गत रस्ते बांधकाम, वस्तीशाळा व मराठी शाळा खोली बांधकामापोटी शासनाकडून १५ ऑगस्ट २००९ अखेर ४० लाख २६ हजार येणे बाकी आहे.

अ. नं.	केलेल्या कामाचे स्वरूप	येणे असलेली रक्कम	शेरा
१	प्राथमिक आरोग्य केंद्र- निवासस्थान बांधकाम	२४,००,०००.००	काम प्रगतीपथावर आहे
२	समाज मंदिर, जांभोळ	२,००,०००.००	मूल्यांकन करणे बाकी
३	यशवंत ग्रामसमृद्धी योजनेअंतर्गत रस्ते बांधकाम	१०,००,०००.००	दुसरा हप्ता येणे बाकी. पहिला हप्ता रु. ३.५० लाख ग्रा. पं. खात्यात जमा
४	वस्ती शाळा बांधकाम	३,६४,०००.००	एम. बी. लिहणे बाकी
५	मराठी शाळा खोली बांधकाम	६२,०००.००	एम. बी. लिहणे बाकी
	एकूण	**४०,२६,०००.००**	

जांभोळ येथील सिमेंट रस्ता

मराठी शाळा - नवीन वर्गखोली २००९

वाघूर नदी

नाला बांध

नाला बांध

प्रस्तावित बंधारे

वाघूर नदी, नाले प्रस्तावित बंधारे शेतकरी सर्वेक्षण (नाल्यावरील बांधाचे प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष लाभधारक)

वाकोदमधून जाणाऱ्या वाघूर नदी व नाल्यावर बंधारा प्रस्तावित करण्यात आला आहे. या नाल्यावरील बांधाचे प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष कामधारकांचे सर्वेक्षण करण्यात आले आहे. त्यामुळे जवळपास ४५ शेतकऱ्यांच्या सुमारे १०० हेक्टर शेतीला पाणी उपलब्ध होणार आहे.

अ. क्र.	गट नं.	शेतकऱ्याचे नाव	एकूण क्षेत्र		विहीर
			हे.	आर.	
१	१२	राजेंद्र पांडुरंग पाटील	१	६२	नाही
२	१३	पार्वताबाई नामदेव देशमुख	३	२४	होय
३	१४	समाधान / विठ्ठल पांडुरंग वानखेडे	२	०	नाही
४	१५	चंदन वसंत कोऱ्हे	१	७	नाही
५	१७	हरिदास रामदास पाटील	०	२९	होय
६	१८	हरिदास रामदास पाटील	०	३९	नाही
७	१९	हरिदास रामदास पाटील	०	३३	नाही
८	२०	श्रीराम मंदिर सार्व. विश्वस्त	६	६५	नाही
९	२२	राजेश शांतीलाल ललवाणी	२	७७	नाही
१०	३१	रमेश लालचंद जैन	५	२६	नाही
११	५५	विलास शेषराव देशमुख	४	१७	होय
१२	५६	एकनाथ तुकाराम पाटील हिरालाल मिठू कुमावत	१	६८	नाही
१३	५८	इंदुबाई लक्ष्मण महाजन	२	२९	होय
१४	६२	संगीता रामराव पांढरे चंद्रभागा भाऊराव पांढरे	९	८४	नाही
१५	६३	धनंजय प्रकाश देशमुख	१	१६	होय
१६	६४	सरलाबाई सुधाकर देशमुख	१	२५	होय
१७	६५	शिवाजी नामदेवराव देशमुख	१	४९	होय
१८	६७	मधुकर रामकृष्ण पाटील	०	९९	होय
१९	६८	देवराम आनंदा भगत	४	७२	होय
२०	७१	भागाबाई दगडू पाटील			नाही
२१	७२	द्वारकाबाई त्र्यंबक पांढरे	०	८१	नाही
२२	७३	आर. सी. बाफना बिल्डर	२	७२	होय
२३	८३	बाळा संपत भगत	०	८५	होय
२४	८४	गंगुबाई तुकाराम भगत	१	६	होय
२५	८५	विकास रघुनाथ देशमुख	०	८१	होय
२६	८६	सुपडू / शंकर संपत चौधरी	४	६१	होय
२७	८७	पार्वताबाई नामदेवराव देशमुख	४	३८	होय
२८	८८	शिवाजी नामदेवराव देशमुख	१०	१२	होय
२९	८९	मधुकर दौलत देशमुख	२	५५	होय
३०	९०	बाबुराव देवराव पाटील	१	९७	होय
३१	३८५	पाझर तलाव	३	१५	नाही
३२	३८६	पाझर तलाव	२	७०	नाही
३३	३८७	धरण पडीत	२	२५	नाही
३४	३८८	पाझर तलाव	२	९३	नाही
३५	३९१	ग्रा. पं. वाकोद	८	३२	नाही
३६	३९४	रमेश पुंडलिक जगताप	१	५५	नाही
३७	४१०	शांताबाई भगवान पाटील	०	८१	नाही
३८	४११	प्रवीण शिवराज जैन शिवराज हस्तीमल	३	६६	होय
३९	४१२	महेश शिवाजीराव देशमुख	६	४२	होय
४०	४१३	जैन चॅरिटीज् ट्रस्ट	११	९२	होय
४१	४१४	काशिबाई किसन पाटील	१	४८	होय
४२	४१६	जैन चॅरिटीज् ट्रस्ट	१	७१	नाही
४३	४१७	एकनाथ नामदेव भोसले	५	११	होय
४४	४१८	शामराव बंडू भोसले	३	४९	होय

ठिबक सिंचन संच पुरवठा

शेती आणि शेतकऱ्यांचा विकास

शेती व शेतकऱ्यांच्या विकासातील जैन चॅरिटीज्‌चे योगदान २५ शेतकऱ्यांना ठिबक सिंचन संच विशेष सवलतीच्या दरात. ४५ शेतकऱ्यांना नाल्यावरील बांधाचा प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष फायदा.

शेती व शेतकऱ्यांच्या विकासासाठी २५ शेतकऱ्यांना विशेष सवलत देऊन ठिबक संचाचा पुरवठा केला आहे. याच बरोबर दोन छोटे साठवण बंधारे बांधण्यात आले आहेत. चॅरिटीज्‌ने यासाठी १० लाख ६३ हजार २३५ रुपयांचा निधी खर्च केला आहे.

अ.न.	स्वरुप	रक्कम
१	२५ शेतकऱ्यांना १० टक्के जास्त सवलतीच्या दरात ७२ एकरावर ठिबक सिंचन संच पुरवठा	रु. १,४४,०००.००
२	साठवण बंधारे २ (लाभार्थी - शामराव भोसले, एकनाथ भोसले, जैन चॅरिटीज्, किसन पाटील, रायदास होळे, शिवाजी पाटील)	रु. ९,१९,२३५.००
	एकूण	**रु. १०,६३,२३५.००**

ठिबक सिंचनामुळे बहरलेला कापूस

व्यवस्थापकीय खर्च

जैन चॅरिटीज्तर्फे केलेला ग्रामविकास व्यवस्थापकीय खर्च

वाकोद विकासाचा प्रकल्प राबविण्यासाठी जैन चॅरिटीज्ला मनुष्यबळाची आवश्यकता होती. लोकांचा अधिकाधिक सहभाग करून घेण्यासाठी विविध उपक्रम राबविणे गरजेचे झाले होते. जवळपास दहा व्यक्तींची गरज लक्षात घेता तेवढे मनुष्यबळ चॅरिटीज्ने उपलब्ध करून दिले. यात प्रामुख्याने कार्यालयीन व्यवस्थापक, इतर साहाय्यक व्यवस्थापक, स्थापत्य अभियंता, सुपरवायजर, ग्रामविकास समन्वयक, सामाजिक कार्यकर्ता, शैक्षणिक समन्वयक आदिंसाठी चॅरिटीज्ने मनुष्यबळ उपलब्ध करून दिले. हे सर्व मनुष्यबळ २००४ पासून आजतागायत वाकोद प्रकल्पासाठीच देण्यात आले. २००४ ते २००९ या काळात ३ कोटी २२ लाख ३० हजार ७७३ एवढा खर्च झाला. या कामांच्या व्यवस्थापनासाठी जे मनुष्यबळ देण्यात आले त्यांच्या पगारापोटी व इतर व्यवस्थापनासाठी ३२ लाख १६ हजार ७४८ खर्च आला. एकूण विकास कामांच्या तुलनेत हा खर्च दहा टक्क्यांच्या दरम्यान आहे.

अ.नं.	पद	काम	रक्कम
१	कार्यालयीन व्यवस्थापन	जळगाव येथून नियोजन व समन्वय	५.५०,७५०.००
२	व्यवस्थापक	गावातील कामाचे नियोजन व समन्वय	९१,८१५.००
३	साहाय्यक व्यवस्थापक (१)	विकास कामांवर देखरेख	८,४७,२५६.००
४	सिव्हील इंजिनिअर (२)	बांधकाम नियोजन व अंमलबजावणी	५,३०,१६९.००
५	सिव्हील सुपरवायझर(१)	बांधकाम देखरेख व अंमलबजावणी	१,११,६२४.००
६	ग्रामविकास समन्वयक (१)	ग्रामपंचायत व जैन चॅरिटीज् समन्वय	६,०५,१३४.००
७	सामाजिक कार्यकर्ता (१)	ग्रामस्थांचे प्रबोधन व समन्वय	२,४०,०००.००
८	शैक्षणिक समन्वयक (१)	शैक्षणिक उपक्रम राबविणे व समन्वय	२,४०,०००.००
		एकूण	३२,१६,७४८.००

सारांश

- आदरणीय श्री. भवरलालजी जैन यांचे वाकोद येथील विविध विकासकामांसाठी आजपर्यंत चॅरिटीज्च्या माध्यमातून २ कोटी २२ लाख ३० हजार ७७३ रुपयांचे योगदान.
- लोकसहभागाच्या माध्यमातून गावकऱ्यांनी आपला ३ लाख ६१ हजार २८८ रुपयांचा वाटा.
- शासकीय योजनांच्या माध्यमातून ९४ लाख ४९ हजार ४०० रुपयांचा विकासकामांसाठी निधी.
- शिक्षणसंस्थेचे १ लाख ६८ हजार रुपयांचे योगदान.
- या पाच वर्षात विविध विकास कामांवर एकूण खर्च ३ कोटी २२ लाख ९ हजार ४६१ रुपये.

अ. नं.	केलेली कामे	एकूण खर्च	संस्थेचे योगदान	शासकीय निधी	लोकसहभाग	जैन चॅरिटीज्चा निधी
१	व्यापारी संकुल ओटे, सौरपथदिवे व समाजमंदिर, रस्ते, गटारी, शौचालय, बांधकाम	१,५८,५९,९६७,००	काही नाही	४७.६०.३२१.००	काही नाही	**१,१०,९९,६४६.००**
२	माध्यमिक शाळा व उच्चमाध्यमिक शाळेच्या विकासाची कामे	४६,४९,२४१.००	१,६८,०००.००	काही नाही	काही नाही	**४४,८१,२४१,००**
३	व्यवस्थापकीय खर्च	२१,८५,९९८.००	काही नाही	काही नाही	काही नाही	**२१,८५,९९८.००**
४	गावातील अतिरिक्त कामे	१४,३१,३६८.००	काही नाही	काही नाही	२,१०,०००.००	**१२,२१,३६८,००**
५	शेती व शेतकऱ्यांचा विकास	१०,६३,२३५.००	काही नाही	काही नाही	काही नाही	**१०,६३,२३५.००**
६	प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या उभारणीतील योगदान	४४,५८,९५१.००	काही नाही	३७,५८,५७९.००	काही नाही	**७,००,३७२,००**
७	गावातील आध्यात्मिक व सांस्कृतिक विकास	६,६८,४३१.००	काही नाही	काही नाही	१,५१,२८८.००	**५,१७,१४३,००**
८	व्यक्तिगत मदती	४,१८,६०४.००	काही नाही	काही नाही	काही नाही	**४,१८,६०४,००**
९	अंगणवाडी, प्राथमिक, मराठी व ऊर्दू शाळांचा विकास	१३,३९,७६६.००	काही नाही	९.३०,५००.००	काही नाही	**४,०९,२६६,००**
१०	ग्रामपंचायतीचे कामे	१,३३,९००.००	काही नाही	काही नाही	काही नाही	**१,३३,९००,००**
	एकूण	**३,२२,०९,४६१.००**	**१,६८,०००.००**	**९४,४९,४००.००**	**३,६१,२८८.००**	**२,२२,३०,७७३.००**
	टक्के	**१००%**	**०.५२%**	**२९.३३%**	**१.१२%**	**६९.०२%**

वाकोदच्या सर्वांगीण ग्रामविकासाचा पंचवार्षिक आराखडा प्रगतीपथावर...

शेती संशोधन व प्रात्यक्षिक केंद्र, वाकोद

बांबूची लागवड

साग व इतर वृक्षांची लागवड

देऊ भरारी या धाडसाला...
प्रकाशक
जैन चॅरिटीज्
करुणा.. कल्पना.. कष्ट!
जैन इरिगेशन सिस्टीम्स् लि.
कल्पना कणापरी. ब्रह्मांडाचा भेद करी.®
भवरलाल अॅण्ड कांताबाई जैन मल्टीपर्पज फौंडेशन
करुणा.. कल्पना.. कष्ट!
जैन प्लास्टिक पार्क, पो. बॉ. 72, जळगाव 425001 (महाराष्ट्र) फोन: 0257 2258011;
फॅक्स: 0257 2258111; Email: jisl@jains.com; Visit us at: www.jains.com
जनहितार्थ प्रकाशित (१२/२००९)